

320714 - Çalışanları izlemek ve onların hakkında raporlar düzenlemek, haram olan tecessüs sayılır mı?

Soru

İş hakkında çalışanların hatalarını yönetime rapor etmek, başkalarına zarar vermek mi sayılır? Yoksa emanete riayet mi?

Detaylı cevap

Çalışanları gözetleme ve hatalarını yönetime haber vermek gibi işlerde çalışmanın bir sakıncası yoktur. Ancak bu davranış, çalışanların gizli durumlarını açığa vurmaya ve casusluk konusuna girmemelidir. Yüce Allah şöyle buyurdu:

“Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah’a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir.” (Hucurat/12)

Ebu Hureyre Radiyallahu anhu’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: “Zandan çokça sakınınız. Çünkü zan sözün en yalanıdır. İnsanların gizliliklerini araştırmayın, başkalarının gizli konuşmalarını dinlemeye kalkışmayın. Birbirinize buğzermeyin ve kardeşler olun.” (Buhari 5144, Muslim 2563)

Başka bir hadiste Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: “Ey diliyle Müslüman olduğunu söyleyen ve kalbine iman işlememiş kimseler! Müslümanları üzmemeyin, onları ayıplamayın onların kusurlarını araştırmayın her kim Müslüman kardeşinin ayıbını araştırırsa: Allah onun ayıbını ortaya çıkarır. Allah her kimin ayıbını ortaya çıkarırsa evinde bile olsa rezil rüsva eder.” (Tirmizi 2032, Ebu Davud 4880)

El Sefarini şöyle dedi: Gizli yapılan bir kötülüğü araştırmak meşhur görüşe göre haramdır. (Ğiza el Elbab 1/263)

El Hecavi Rahimehullah şöyle dedi: “Gizlenen kişi” kendisi yanında hazır bulunan dışında haberi olmayan ve gizli yaptığı eylemi kimseye haber vermez. Ancak komşuların haberi olduğu kendi evinde olsa bile “Açıkça eylem yapan” kişi hükmündedir.

Çalışanların konuşmalarını dinlemek ve konuşmaları başkalarına taşımak

Çalışanların konuşmalarını dinlemek veya onların telefon ve bilgisayarlarına girmek veya onların haberi olmadan şahsi eşyalarını aramak; haram olan tecessüstür. Fakat çalışanın uyuması, çalışmadan oturması, işe geç gelmesi veya mesai bitiminden önce işten çıkması gibi açıkta yapılan bir eylemleri bildirmek tecessüs sayılmaz ve bunları haber vermekte sakınca yoktur. Ayrıca çalışanların konuşmalarını yönetime taşımaktan sakınmak gerekir. Zira bu nemime/dedikodu hükmüne girer.

Bunun üzerine bu tür işlerde çalışan kişi; doğru ve dürüstlüğe riayet etmesi, olanları yönetime bildirmeden önce ilgili kişilere nasihat etmesi, mümkün olduğunca yumuşak davranması; Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şu duasına nail olması umulur: “Allahım! Bir kimse ümmetimin işlerinden bir vazîfe alır da onlara zorluk gösterirse sen de ona zorluk göster! Bir kimse ümmetimin umurundan bir vazife alır da onlara hoş muamele ederse, sen de ona hoş muamele eyle!. ” (Muslim 1828)

Şeyh İbn Useymin Rahimehullah’a şöyle soruldu:

Muhasebe işlerinde çalışmaktayım, çalışanların mesai saatlerini takip etmekle yükümlüyüm. İş yeri sahibine, işe gelmeyen veya geç gelenleri bildiriyorum. Buna göre işlerin işleyişine müdahale eder ve aksamaları tedarik edilir. Çalışanlara nasihat ettiğim halde kulak asmıyorlar, sunduğum raporlardan dolayı günahkar olur muyum?

Cevap:

Şüphesiz yaptığınız iş çok değerli olup herkese eşit davrandığınız için karşılığında sevap alacaksınız, zira siz emanete riayet etmektesiniz, ayrıca siz çalışanlara nasihat ettiğiniz halde çalışanlar bu nasihate kulak asmadıklarında siz görevinizi yerine getirirsiniz. Bu bağlamda bazı yöneticiler çalışanların işlerinden atılmalarını istemiyorlar bu nedenle

yapılan hatalar örtbas ederler ancak Allah haktan utanmaz. Şayet bir çalışan iş kurallarını yerine getirmediği için işinden olursa kendisinin kendine yaptığıdır. (Fetava Nur ala Darb 2/24)